

Bráðaofnæmi tengt ónæmisaðgerðum

Bráðaofnæmi (*anaphylaxis*) tengt ónæmisaðgerðum er mjög sjaldgæft. Það á sér yfirleitt stað mjög skyndilega, innan klukkustundar frá ónæmisaðgerðinni og getur verið banvænt. Nauðsynlegt er að hver sá sem framkvæmir slíkar aðgerðir sé fær um að greina á milli bráðaofnæmis og annarra bráðra einkenna eins og til dæmis krampa og yfirliðs. Yfirlið er tiltölulega algengt í kjölfar ónæmisaðgerða hjá fullorðnum og unglíngum. Aftur á móti líður sjaldan yfir ungbörn og er bráðaofnæmi mun líklegri ástæða skyndilegs meðvitundarleysis á þessum aldri. Líklega er um bráðaofnæmi að ræða, ef ekki finnst æðasláttur hálsslágæðar (*carotis*), sem er til staðar þegar um yfirlið eða krampa er að ræða.

Einkenni bráðaofnæmis eru

1. **Fölvi, slekja (hypótónía) og öndunarstöðvun** eru algengustu einkenni hjá börnum.
2. **Þrengsli í efri hluta öndunarvegjar:** hæsi og innöndunarsog (*stridor*) vegna þjúgs í barkakýli og barkakýlisloki.
3. **Þrengsli í neðri hluta öndunarvegjar:** þrengslatilfinning í brjósti, andþyngsli með önghljóðum við útöndun vegna berkjukrampa.
4. **Frá hjarta- og æðakerfi:** hraður hjartsláttur, blóðþrýstingsfall samfara hröðum hjartslætti. Mjög hægur hjartsláttur er sjaldgæfari.
5. **Húð:** ofsakláði (*urticaría*) með dæmigerðum útbrotum, afmörkuðum af upphækkuðum, rauðum brúnum og með miðlægum fölvum, samfara áköfum kláða.

Meðferð

Eins og áður segir er bráðaofnæmi óvæntur og sjaldgæfur fylgikvilli ónæmisaðgerða, sem ekki gerir boð á undan sér. Þar sem um lífshættulegt ástand getur verið að ræða, er nauðsynlegt að læknum og hjúkrunarfræðingum, sem starfa við ungbarnavernd, sé kunnugt um hvernig bregðast á við. **Ávallt eiga lyf og sprautur að vera tiltæk.**

1. Leggið barnið í **vinstri hliðarlegu** og sjáið til þess, að öndunarvegur barnsins sé opinn.
2. Gefið **adrenalín djúpt í vöðva** í samræmi við neðanskráð, þó ekki ef æðasláttur er kröftugur og almennt ástand barnsins gott.
3. Gefið **súrefni** að vitum.
4. Kallið efir **hjálp** (neyðarbíll). **Skiljið barnið aldrei eftir eftirlitslaust.**
5. Hefjið **endurlífgun** með öndunaraðstoð og hjartahnoði, sé þess þörf.
6. Gefið **iv hydrokortison** 100 mg óháð aldri.

7. Batni ástand barnsins ekki á næstu 10 mínútum, **endurtakið þá adrenalíngjöf**, hámark x 3.
8. Barnið skal leggja inn **á sjúkrahús** í öllum tilvikum.

Adrenalínskammtar

(1 mg/ml, óþynnt, 1 ml sprauta) gefið í vöðva

Börn yngri en 1 árs:	0,05 ml
1 árs:	0,1 ml
2ja ára:	0,2 ml
3-4 ára:	0,3 ml
5 ára:	0,4 ml
6-10 ára:	0,5 ml

Síðast uppfært 2015